అనుభూతి

అప్పుడే పెద్దవర్షం పడి వెలిసింది. అయినా, ముత్యాల్లా యింకా చిన్నచిన్న తుంపర్లు పడుతూనే వున్నయ్. ఆకాశమంతా మేఘావృతమైవుంది. చెట్లమీద కాకులు అదేపనిగా అరుస్తున్నాయి. గాలికూడా కాస్త జోరుగానే వీస్తోంది. పెద్ద వర్షం మళ్ళీ ప్రారంభిస్తుందేమో ననిపిస్తోంది వాతావరణం.

దేవాలయ ప్రాంగణంలో ఓ మూల స్తంభానికి చేరబడి వున్న ఓ బక్కచిక్కిన వ్యక్తి, నిస్పృహతో చుట్టూ కలయజూసి, లేచి నించున్నాడు.

మాసినగడ్డం అతని మొహంలోని ఆవేదనను కప్పేస్తుంది. జుత్తు తైలసంస్కారంలేనట్టు చింపిరిగా వుంది. పైజామా, చొక్కా వేసుకుని వున్నాడు. అవి బాగా నలిగిపోయి నల్లబడి వున్నయ్. ఈ అవతారంలో అతణ్ని చూసి, వయసు చెప్పలేం కానీ, తీక్ష్ణంగా పరిశీలనగా చూస్తే పాతికేళ్ళుంటాయేమోననిపిస్తుంది.

అతని మొహం బాగా పీక్కుపోయివుంది. కళ్ళు గుంటలు పడినట్లుగా లోతుకి పోయాయి. ఓ మారు కడుపు అరచేత్తో

రాసుకున్నాడు. అదో విధంగా నవ్వుకున్నాడు. ఆ నవ్వులో నిస్పృహ సుస్పష్టంగా అగుపిస్తోంది.

'ఆకలి' అంటే అర్థం యేమిటో, యిప్పుడతనికి అవగాహనవుతోంది. ఆకలి మనిషిని యెంతగా కృంగదీస్తుందో బోధపడుతోంది. తన దగ్గర డబ్బున్న వరకూ ఆ అనుభూతిని తెలుసుకోలేక పోయాడు. వేల, లక్షలూ, ప్రజలు ఆకలితో సతమతమౌతూ, కుస్తీపడుతూ, అడ్డమాలిన గడ్డికరుస్తూ, యెలా బ్రతుకుల్ని యీడుస్తుంటారో వూహించుకుండే సరికి అతనికి భయం ఆవరించింది. మనిషిగా జన్మించడమే పాపమేమో నన్పించింది. ఇప్పుడు తనకి కడుపు నింపుకుందుకు 'నీరు' తప్పించి యింకేమన్నా కావాలి. మూడు రోజులయ్యింది గామోను నోటితోనే ఆకలిని చంపుకున్నాడు!

అప్రయత్నంగా అతని కళ్ళు ఆర్ద్రమయ్యాయి. 'ఆకలి' అని యెదుటివారిని అర్థించలేడు. మర్యాద, అభిమానం, అడ్డొస్తున్నాయి. అందుకు ఫలితంగా మాడుతోంది కడుపు—

ఎవరో ఓ వ్యక్తి దేవాలయం నుండి తిరిగి పోతున్నాడు. ఆతనిచేతిలో కొబ్బరిచెక్క వుంది. కనీసం అందులో చిన్నముక్కయినా తనకి లభిస్తే బావుండేది అనుకున్నాడు మనసులో. అతణ్ని సమీపించాడు.

"ఏవండీ" మెల్లగా అన్నాడు.

ఆ వ్యక్తి కళ్ళెఱ్ఱజేసి చూసేసరికి ఆకలితోవుండే ఆ అబ్బాయికి కడుపునిండి పోయినట్టయ్యింది. వీళ్ళేనా దైవభక్తులు! అనుకున్నాడు.

"ఏం కావాలి ?" అన్నాడా పెద్దమనిషి. ఆ స్వరంలో సున్నితం అగుపించనేలేదు.

అబ్బాయి ఆవలించాడు. ఏమని అడగాలో ఒకంతట తట్టిందికాదు. ఆకలేస్తుందని అడగలేదు—అభిమానం చచ్చినం తుంది. మరవుతే యేమనిఅడగాలి ?—ఆవలించాడు "ప్రసాదం కాస్త పెడతారూ ?" అన్నాడు.

ఆ వ్యక్తి అదోలా నవ్వేడు. ఆ నవ్వులో హేళన నగ్నంగా అగుపిస్తోంది.

"పెడతాను...పెడతాను... ఎందుకు పెట్టనూ ! పొరపాటు చేశాను. దేవుడికి సమర్పించివచ్చాను గాని, నువ్విక్కడున్నావని తెలిస్తే నీముందే నైవేద్యం పెట్టేవాణ్ణి. లేకపోతేనో ప్రసాదం కావాలిట.... అడ్డమాలినవాళ్ళకోసమే ననుకున్నావా ఈ ప్రసాదం ?" నవ్వుతూ అపహాస్యంగా అన్నాడు.

ఆ యువకుడు అవమానంతో, సిగ్గుతో కుంచించుకు పోయాడు.

"ఎందుకండీ అన్ని మాటలు ! ప్రసాదం యిచ్చి అన్ని మాటలన్నా సహించి వుండేవాణ్ణి" వొస్తున్న వుక్రోషాన్ని బలవంతాన ఆపుకుంటూ అన్నాడు.

"అబ్బ ! పౌరుషానికేం లోటులేదు. అంత పౌరుష మున్నవాడివి, చేయిజాచడానికి యెలా సిద్ధపడ్డావు నాయనా!"

కటువుగా యెగతాళిగా అనేసి చరచరా వెళ్ళిపోయాడు ఆ వ్యక్తి.

ఆ యువకుడు అవమానంతో కృంగిపోయాడు. అతని సహనం పట్టుతప్పుతోంది. అప్రయత్నంగా పళ్ళు పటపట కొరుక్కొన్నాడు. చప్పునపోయి, ఆ పెద్దమనిషి పీక నులిమే యాలనిపించింది. కాని తొందరపాటు కూడదనుకొన్నాడు. తొందరపాటువల్ల మనిషి యెంతగా దిగజారిపోతాడో ఒక్కో సమయంలో అతడికి బాగా తెలుసు.... అనుభవంమీద నేర్చుకున్నాడు.

ఇక లాభంలేదు.... ఆకలితీరదు.... మళ్ళీ మంచినీటితో కడుపు నింపుకోవటమే వుత్తమం... అనుకుంటూ ముందుకి సాగిపోయాడు యువకుడు. సమీపంలో వున్న నూతినీరు వుప్పగా వుంటుందని అతనికి తెలుసు. అందుకే కాస్త దూరంలోవున్న కుళాయిదగ్గరికి నడక సాగించాడు. అతనికి నిజంగా ఏడుపొస్తోంది. తను యెందుకీ సంకట పరిస్థితుల్లో వుండటం? తిన్నగా యింటికిపోతే?

ఈ ఆలోచన రెండురోజుల్నించి కలుగుతోంది. కాని అది యెంత తెలివితక్కువ ఆలోచనో తరువాత గ్రహించుకొంటున్నాడు.

ఆలోచన మంచిదే! కాని _ నడచుకుంటూపోగలడా! అసంభవం.... రైలుఛార్జీలకు డబ్బు?.... అది గొప్ప సమస్య. ప్రపంచంలో అన్ని సమస్యలకంటె, డబ్బు సమస్య గొప్పది.

ఆ సమస్యని యెదుర్కోవటం యింతకు ముందెప్పుడూ యెరుగడు ఆ యువకుడు.

నడుస్తున్నాడు మెల్లగా... అడుగులు పడ్డంలేదు. చిన్న చిన్న తుంపర్లు ఇంకా పడుతూనే వున్నాయ్. కుళాయి దగ్గరికి వచ్చాడు ఆసక్తిగా నీళ్ళు తాగాడు. ఆకలిని అరికట్టేందుకు తను చేస్తున్న ప్రయత్నానికి అతనికి నవ్వొచ్చింది. అది బాధలో నవ్వు. అప్పటికదో తృప్తి!

గొడుగు వేసుకొని మెల్లకణ్నించి వొస్తున్నాడు వేణు. ఆ రోజు ఆఫీసుకి సెలవు పెట్టాడు పూరికనే. అప్రయత్నంగా అతని దృష్టి కుళాయిదగ్గర నీళ్ళు తాగుతున్న వ్యక్తిపై పడింది. ఆ యువకుణ్ని అతనెప్పుడూ చూళ్ళేదు. కాని అతని వేషం చూసి, మొహం చూసి, జాలిపడ్డాడు. అతణ్ని పలకరించాలని బుద్ధిపుట్టింది.

లోకంలో మనుషులంతా ఒకే మోస్తరు వుండరు. అలావుంటే మంచీ, చెడూ, అన్న విభేదాలు అగుపించవు. పూర్తిగా మంచైనా, చెడయినా, యేదో ఒకాటి నిలుస్తుంది.

ఆగాడు వేణు. ఆ యువకుడు నీరు తాగటం పూర్తి చేసి, చొక్కాతో మూతి, చేతులు, తుడుచుకొన్నాడు. ఆ తుడుచుకోవటంలో అసహ్యం నిండివుందని పసిగట్టాడు వేణు. చప్పున పూహించాడు. ఆ అబ్బాయి సహజంగా బికారి కాదని. అది కేవలం, అతని పూహామాత్రమే!

"ఏం అబ్బాయ్... నీ దేవూరు?" అన్నాడు వేణు. అతనుదగ్గర పడుతుంటే, తనకంటె వయసులో చాలా చిన్న వాడుగా అగుపిస్తున్న వ్యక్తిని యేకవచనంలో సంబోధించడం తప్పు కాదనుకున్నాడు వేణు.

ఆ అబ్బాయి తెల్లబోయాడు. తననేనా, యితను సంబోధిస్తోంది.? మనుషుల్లో యెన్ని రకాలవాళ్ళుంటారు? ప్రాధేయపడి ప్రసాదం పెట్టమని అడిగితే కసురుకునే వాళ్ళు-స్వయంగా పలుకరించి ఆప్యాయత అగుపర్చేవాళ్ళు-యెంత చిత్రం?

"ఏ వూరవుతేనేం లెండి" అన్నాడు అబ్బాయి. అలా అన్నందుకు తర్వాత బాధపడ్డాడు. ఆప్యాయత కనబర్చే వ్యక్తికోసం యింతవరకూ యెదురుచూసి, తీరా, అల్లాంటి వ్యక్తి అగుపించేసరికి, తనకేమీ సహకారం అవసరం లేదన్నట్టుగా మాట్లాడ్డం యేమీ బావులేదనుకున్నాడు.

"ఫరవాలేదు చెప్పు...ఏ వూరు?" మళ్ళీ అన్నాడు వేణు నెమ్మదిగా.

"కాకినాడ దగ్గర ఓ వూరు లెండి...."

"మరి, యిక్కడి కెందుకొచ్చావు? నీ వైఖరి చూస్తుంటే, చదువుకున్న వాడిలా అగుపిస్తున్నావు...కుళాయి నీరుతాగి కడుపు నింపుకొంటున్నావా?"

ఆ అబ్బాయి కళ్ళు అశ్రుపూరితాలయ్యాయి. "ఏం చెయ్యనండీ! పరిస్థితులు అలా వచ్చాయి" అని మాత్రం అనగలిగాడు.

ఆ అబ్బాయి జీవితంలో, ఆవేదన, అసంతృప్తి నిండి వున్నాయని వూహించాడు వేణు.

"నీ పేరేమిటి ?"

"సుబ్బారావు"

"ఆకలిగా వుంటే, యెవరింటికైనా వెళ్ళి భోజనం పెట్టమనలేక పోయావు ?"

సుబ్బారావు ఒక్కమారు తన దుస్తులవేపు చూసుకొన్నాడు "ఈ వేషంతో వెళ్తే యెవరండీ అన్నం పెడతారు! అవమానపడ్డం తప్పించి" నిట్టూరుస్తూ అన్నాడు.

"ఈ స్థితికి యెలా వొచ్చావు ? ఎవరూ లేరా నీకు ?" అన్నాడు వేణు

బాధగా నిట్టూర్చాడు సుబ్బారావు. "అంతా వున్నారు....వాళ్ళేం చేస్తారండీ! నా తొందరపాటే నన్నుకృంగదీసింది"

చినుకులు హెచ్చయ్యాయ్. ఇక ఆ రోడ్డుపై నిల్చుని మాట్లాడ్డం బాగులేదనుకున్నాడు వేణు.

"నా గొడుగులోకి రా అబ్బాయ్... మా యింటికి పోదాం" అన్నాడు

సుబ్బారావు సంతోషంతో వుక్కిరిబిక్కిరయ్యాడు. ఆ వ్యక్తికీ తనకీ వున్న అనుబంధం యేమిటి? ఎంత ఆప్యా యత అగుపరుస్తున్నాడు!.... అనుకుని అతని పక్కన చేరేం దుకు సంశయించాడు.

వేణు అది ఇట్టే గ్రహించేశాడు. "అలా సంశయిం చటం మంచిది కాదు. నాకు అది యిష్టముండదు కూడాను... రా" అంటూ అతని భుజం పట్టుకుని తన పక్కకి లాగాడు. ఇద్దరూ కలిసి నడిచారు.

అంతవరకూ ఆకలిబాధతో అలమటించి పోయిన సుబ్బారావుకి వేణు ఆప్యాయత, ఔదార్యం, కడుపునింపి వేశాయి.

ఇద్దరూ వేణు యిల్లు చేరుకున్నారు సుబ్బారావు స్నానం చేసేందుకు యేర్పాటుచేశాడు వేణు. సుబ్బారావు స్నానం ముగించుకువచ్చాడు. తన యిస్త్రీ పై జామా, షర్టూ యిచ్చాడు తొడుక్కోమని.

సుబ్బారావుకిదేమీ బోధపడలేదు... తను కలగం టున్నానేమోనని భ్రమపడ్డాడు.

భోజనాలయ్యాయి. సుబ్బారావు తృప్తిగా భోం చేశాడు.

"మీ మేలు మర్చిపోలేనండీ" అని మాత్రం అనగలి గాడు యింకేవిధంగా చెప్పడమో అర్థం కాక.

"దాని కేముందిలేవోయ్... నేనేమీ ఘనకార్యం చెయ్యలేదు. నిన్ను చూశాక యేవిటో నాకదోలాంటి అభిమానం వుట్టిపడింది. సరేగాని నువ్వు యిలాఎందుకుమారావో చెప్పావుకాదు.... నే నేమైనా సహాయం చెయ్యగలిగితేచెప్పు" అన్నాడు వేణు

కాస్సేపు సుబ్బారావు మౌనంగా వుండిపోయాడు.

"అంతా నాతొందరపాటువల్ల నే జరిగిందండీ! మా తలిదండ్రులకు, నేనూ, మా అక్క, యిద్దరమే సంతానం. అక్కకి పెళ్ళయిపోయింది. నేను యింటరు చదువుతున్నాను. మేం బాగా డబ్బున్నవాళ్ళం కాకపోయినా, అవసరాలకు లోటులేని సంసారం మాది. మొదటనుంచీ స్వేచ్ఛకోసం ప్రయత్నించేవాణ్ని. ఇంట్లోనూ, కాలేజీలోనూ, ఒక నియమబద్ధమైన జీవితం గడపటం, యేమిటో నాకు క్రమంగా కష్టమనిపించింది. మా నాన్నగారికి నా అభిరుచులంటే తగని మంట. నన్ను చూస్తేచాలు-ఆయన రుసరుస లాడేవారు. అందుకే ఆయన ఓ ప్లాను వేశారు. నాకుపెళ్ళిచేసేస్తే నా పొగరంతా అణిగిపోతుందని అభిప్రాయపడ్డారు. ప్రయత్నించారు. చివరికి సంబంధాన్ని కూడా నిశ్చయపర్చారు. నేను ఆటంకపర్చినా, ఆయన వొప్పుకునే స్థితిలో లేరు. నేను తీవ్రంగా ఆలోచించాను. పెళ్ళే జరిగినట్టవుతే, వూపిరి పీల్చుకుందుకూడా స్వేచ్ఛ వుండదనుకున్నాను. నా అభిప్రాయాలతో మా నాన్నకి పనిలేదు. బలవంతంగా ముడివేయమంటారు. ఇవన్నీ ఆలోచించి, కొంతడబ్బు పట్టుకుని పలాయనమయ్యాను....

"బొంబాయి, కలకత్తా, కటకం, పూరీ తిరిగాను. పూరీనుండి తిరిగి వస్తుంటే, యెవరో నా సూట్‌కేస్ కొట్టేశారు. అందులోనే నా పర్సు, టిక్కట్టు అన్నీ వున్నయ్. నా తలకింద పెట్టుకున్న సూట్‌కేసుని యెలా కొట్టేశాడో నండీ మరి! టికెట్ కలెక్టర్ యీ వూళ్లో దింపేశాడు; ఇప్పటికే నే నీ వూరు వచ్చి మూడురోజులయ్యింది. అన్నం పెట్టమని యెవర్నీ అడగడానికి అభిమానం అడ్డొచ్చింది. ఈ మూడురోజులూ మంచినీళ్ళతోనే గడిపానంటే నమ్మండి. కోరి కష్టాలు తెచ్చుకున్నాను" అని ముగించాడు సుబ్బారావు.

"పోనీ, నాన్నగారికి టెలిగ్రామ్ యివ్వలేకపోయావా డబ్బు పంపమని" అన్నాడు వేణు.

"టెలిగ్రామ్ యిచ్చేందుకైనా డబ్బేదండీ! అదీకాక ఆయన పంపుతారన్న నమ్మకం కూడా నాకు లేదు."

"మరిప్పుడేం చేయదల్చావు ?"

"అదే ఆలోచిస్తున్నాను. మీ ధర్మమా అంటూ, తెల్లటి దుస్తులు దొరికాయి కదండీ! ఇక అంతగా ప్రమాదం వుండదు. ఇప్పుడు నేను యేం చెప్పినా ప్రపంచం నమ్ముతుంది. మురికి దుస్తుల్లో వున్నపుడు కసురుకొనే మనుషులు తెల్లటిదుస్తుల్లో వుంటే ఆదరిస్తారు. వ్యక్తి ఒక్కడే! కాని, దుస్తులు మారాయి." నవ్వుతూ అన్నాడు సుబ్బారావు.

"నువ్విలా పంతంకొద్దీ వచ్చేశావు గాని, మీ నాన్నగారి మాట విడిచిపెట్టు, మీ అమ్మగారు యెంతగా కుమిలి

పోతున్నారో యేమిటో వూహించావా ?" అన్నాడు వేణు.

అప్పుడు సుబ్బారావుకి నిజంగా ఆత్రుత కలిగింది.

"ఔనండీ! మరేం చేస్తాను? ఆ క్షణం అల్లాంటిది. అవన్నీ యోచించలేదు. అన్నట్టు యిప్పుడేదన్నా బండి వుందండీ కాకినాడపోయేది?" "జనతా వుంది.... వెంటనే బైలుదేరు. ఆఁ....అన్నట్టు అధికమైతే నే నివ్వలేనుగానీ, టిక్కెట్టుకి సరిపడే డబ్బు యివ్వగల్ను....తీసుకెళ్ళు."

సుబ్బారావు వింతగా అతని మొహంలోకి చూశాడు. అతనికీ, తనకీ గల బాంధవ్యం యేమిటి ? ఎంత నమ్మకం యేర్పడింది ?

"మీా రిఁతవరకూ చేసిన సహాయం చాలక డబ్బు కూడా ఇవ్వదల్చుకొన్నారా ? నేను పంపుతానన్న నమ్మకం వుందా ?"

మనుష్యుల్ని గుర్తించి నమ్మకం ఏర్పర్చుకొంటారు సాధారణంగా. పంపకపోయినా ఫరవాలేదు. ఒక స్నేహితుడికి సహాయం చేశాననే తృప్తయినా వుంటుంది." నవ్వుతూ అని లోపలికి పోయి పదిరూపాయల నోటు తెచ్చి సుబ్బారావు చేతిలో పెట్టాడు.

కృతజ్ఞతతో అందుకున్న సుబ్బారావు కళ్ళు ఆర్ద్రమయ్యాయి.

"మీా మేలు మర్చిపోలేనండీ!" అని మాత్రమే అనగలిగాడు. "వస్తానండీ" అంటూ నమస్కారం పెట్టి బైలుదేరాడు.

పెద్దవర్షం పడుతుందని ఏర్పర్చుకొన్న భావం యిప్పుడు లేదు. మేఘమంతా మంచుముక్కల్లా విడిపోయి, హరించుకు పోయింది. స్వచ్ఛమైన వాతావరణం.

వేణు సుబ్బారావుతో కాస్తదూరం వెళ్ళి తిరిగి వచ్చాడు. సుబ్బారావు తను మూడురోజులు గడిపిన దేవాలయం దాటిపోతూ అదోలా నవ్వుకుని ముందుకు సాగి పోయాడు.

* * *

సుబ్బారావు వెళ్ళిపోయిన నాలుగురోజులకు వేణుకి మనియార్డరు వచ్చింది పది రూపాయలు. కూపనులో కృతజ్ఞత తెలుపుతూ ఏవిఁటేవిఁటో రాశాడు సుబ్బారావు. అమ్మ ప్రస్తుతం కులాసాగానే వుందని రాశాడు. వేణు నవ్వుకున్నాడు. సుబ్బారావుకీ, తనకీ గల బాంధవ్యం ఏవిఁటి? ఏముంది? సాటి మానవుడు!

GRAM PANCHAYAT
GUDIVADA TQ.
KRISHNA DT.
...VARAM